

Allans historie

-fortalt til Dorrit Saietz

Følelsen af, at nu er alting slut

Jeg er født i Hillerød og vokset op i Fredensborg. Men min far dør, da jeg kun er 4-5 år. Jeg kan huske, at da vi stod ved graven og sænkede kisten ned – det klarede jeg egentlig meget godt. Men da præsten tog skovlen og smed jord på, og jeg hørte den der dumpe lyd, der brød jeg fuldstændigt sammen. Det var som om, alting bare var slut.

Derefter voksede jeg op alene med min mor, som var meget syg. Jeg husker, hun sidder hele dagen henne i et hjørne ved siden af kakkelovnen, men med tæpper på, for der er ikke tændt op. Mad, tøjvask og tøj til mig tager hun sig ikke af. Jeg er rent ud sagt sulten og forsømt. Indimellem hugger jeg penge fra hendes pung og går ned til den købmand, der ligger i den fjerneste ende af Fredensborg, hvor jeg kan købe en pakke med 7 skiver rugbrød, en agurk og noget sennep. Så får jeg det at spise, men det er langt fra alle dage.

Jeg går rent ud sagt for lud og koldt vand.

Nogen ser det og reagerer. For jeg kommer først til min moster i Lyngby et par måneder, derefter til en anden moster i Nørre Farimagsgade i København, som driver en slags pensionat for studerende. Siden sender de mig til et andet familiemedlem, en smed i Nordjylland, og derfra til noget familie i Århus.

Efter ca. et år kommer jeg tilbage til Fredensborg og finder ud af, at min

mor har været indlagt, men nu er hun udskrevet.

Problemet er, at min mor ikke tager sin medicin, så hun bliver hurtigt dårlig igen. Og ingenting derhjemme fungerer. Jeg er nu startet i skole, og når jeg kan, sørger jeg for at tage med en kammerat hjem, for så er der ofte kage og saftvand. Og nogle gange får jeg lov at spise med. Især hvis de ikke selv har mange børn, så er der mad nok til en ekstra.

Det første børnehjem

Som 10-årig bliver jeg fjernet hjemmefra og kommer på Lundely optagelseshjem. Nu står der også i mine papirer, at jeg er et barn, der stjæler, finder jeg senere ud af.

Lundely var ikke så slemt, for det lå tæt på hjemmet, og jeg kunne fortsætte i samme skole med de samme kammerater. Efter skole kunne jeg lige nå at løbe hjem og hilse på mor og nå tilbage til hjemmet uden, at de opdagede det – for det måtte jeg ikke.

De fleste voksne var sådan set flinke nok, men fru Gregersen var en streng dame. Hun var imod tant og fjas, og forbød mig bl.a. at gå til dans, som min mor havde sendt mig til. Og jeg

måtte altså heller ikke besøge min mor, hvis det stod til hende.

Hun var ganske brutal, og jeg tænkte ofte på at slå hende ihjel. Men hun gjorde det vel i den bedste mening.

Helt alene i verden

Efter ni måneder blev jeg sendt til et børnehjem i Vejle. Jeg blev fulgt derover med tog af en voksen, jeg ikke kendte. Måske var det en fra kommunen? Jeg anede det ikke, og jeg vidste ikke, hvor jeg skulle hen.

Det viste sig at være et børnehjem i Bredballe ved Vejle, som senere kom til at hedde Børnehjemmet Vejle Fjord, og var ledet af en indremissionsk forstander.

Ankomsten er et af de værste øjeblikke i mit liv. Jeg skulle aflevere alt mit tøj, og så stod jeg dér nærmest nøgen og fik noget andet på – jeg har tænkt over, om det var for at nedbryde min personlighed? Der følte jeg igen, at nu var det slut!

Det var en kæmpe institution, og jeg stod der helt alene, og havde bare lyst til at løbe hjem. Jeg anede ikke, om jeg skulle gå til højre eller venstre, jeg var bare overladt til mig selv.

Sådan lærer man at blive lidt følelseskold og ligeglad. Det er værre end sult, det tomrum, hvor du kun er dig selv.

Jeg blev fulgt op på en afdeling med 28 drenge. En anden afdeling ved siden af husede 12 drenge. 'Hjemmet' var pigeafdelingen med 18 stykker. Så var der skolen, ovenpå den boede 12-14 helt små børn.

Hele stedet lå meget isoleret. Det havde et stort skovbrug, landbrug, gartneri, en kæmpe have med frugttræer – der arbejdede vi. Mandag arbejdede vi hele dagen, to timer de andre dage og fire timer om lørdagen.

Jeg kom jo fra en by, og pludselig var jeg i en helt anden verden, med gummistøvler og havearbejde, og jeg vidste knap, hvad der var op og ned på et hakkejern.

Orden i sagerne

Vi fik god mad, og der var styr på tøjet. Alle fik for eksempel nyt pænt tøj til deres konfirmation, og pigerne fik kjoler og andendagstøj. Så det hele ser godt og lyst ud udefra.

Det, der manglede, var omsorg. På min afdeling var der én voksen til alle de drenge, så der var et hårdt hierarki mellem drengene. I starten var jeg en af de mindste og kom nederst i hakkeordenen, så jeg måtte kæmpe mig op.

Da der ikke er opsyn med os knægte, er der en del slagsmål, flokke og bander. Vi har faktisk en bande, hvor vi tager ned i skoven og slås mod de lokale nede fra Bredballe. Det betyder så også, at det er slemt, hvis du bliver fanget alene eller parvis af dem nede fra byen.

Vi er slemme. Vi sniger os ud om natten og laver et røveri nede i Bredballe Fodboldklub, hvor vi går ind i kiosken om natten, og det samme gør vi i kirken. Der er en nattevagt, men han ligger jo bare og sover.

En gang stikker jeg også af en aften og går i biografen for at se filmen 'A Hard Days' Night', fordi jeg er helt vild med Beatles. Forestillingen er fra kl. 20-22, jeg sniger mig tilbage på sovesalen og skifter tøj, og der er ikke én, der opdager det.

Om søndagen var der vikarer, og de var ikke altid rare. Jeg husker en, der stillede os op på række, og så fik vi en på skrinet på skift. Men hvis vi gik til

forstanderen, så vi ikke den vikar mere. Det samme gjaldt i tilfælde af misbrug – der var en gartner, som misbrugte nogle af drengene, det blev der straks taget hånd om. Også nede ved pigerne.

De onde ferier

Jeg skulle hjem på juleferie og nogle ugers sommerferie hvert år. Jeg blev sendt afsted med en togbillet til København, men min mor var der ikke som aftalt for at hente mig, og min billet gjaldt ikke videre til Fredensborg. Så stod jeg der alene sent om aftenen. Og til sidst måtte jeg gå til politiet på banegården, som sendte mig tilbage til Vejle.

En anden gang havde jeg billet helt til Fredensborg, men min mor var der ikke for at møde mig på stationen. Jeg gik selv hjem, kravlede op på altanen på 2. sal og kunne se, at der var lys og hun var derinde. Men selv om jeg bankede og kaldte, åbnede hun ikke.

Jeg fik til sidst et meget koldt forhold til hende.

Så var det bedre, når hele børnehjemmet hvert år tog på en uges lejrophold ved stranden. Det er vigtigt at undgå døde perioder i

ferierne for børn, der ikke har en familie.

Skolen gav nyt håb

Jeg gik på børnehjemmets interne skole. De store drenge på børnehjemmet, der var færdige med 7. klasse, blev enten sendt ud for at arbejde på en gård ude på landet, eller de kunne blive nittedrenge på værftet i Odense. Især de sidste var nogle hårde bananer.

Jeg havde jo prøvet at gå i en almindelig skole i Fredensborg, så jeg kunne godt se, at man skulle gå i rigtig skole for at blive til noget. Vi skulle jo også arbejde meget af tiden, så vi lærte ikke det store.

Men i '65 – '66 skete der pludselig noget. Vi var 18-20 stykker, der skulle på skole inde i Vejle. Så kom der

noget håb! Det var endda en privatskole, jeg ved ikke hvorfor.

En anden positiv oplevelse var, da vi fik lov til at spille fodbold i Vejle Boldklub. Vi var 6-7 stykker fra børnehjemmet, og vi var vant til at spille i fritiden – hvis vi ikke var nede og slås i skoven – så vi var ret gode. Vi vandt da også kæmpestort, med 6-7 mål, og så blev vi fordelt på holdene, nogle røg endda på førsteholdet, og én blev målmand. Pludselig kunne nogen bruge dig til noget! Træneren var virkelig god: "Kommer du på lørdag, når vi skal spille kamp?" Sådan kunne han spørge. Han gjorde virkelig meget.

Et ændret klientel

Der skete forandringer på børnehjemmet. Det skiftede navn til Skolehjem Vejle Fjord, og der kom børn ind, som var mere 'adfærdsvanskelige', modsat os der kom før, som bare ikke kunne være hjemme. Børn, som i dag formentlig ville have fået nogle bogstavdiagnoser.

De stakkels nye elever – de skulle bare passe ind, ellers fik de tæsk. Nogle af dem fik en virkelig hård behandling, der var jeg desværre medspiller. De få, jeg har hørt til siden, er det ikke gået godt, de er endt i misbrug eller

er døde.

Vi lå jo på sovesale, og dit tøj skulle ligge sammenfoldet på taburetten med underbukserne øverst. Om natten, hvis der var en man var sur på, så hev vi dynen af og trak bukserne ned på offeret, og så gav alle et klap bagi, så han blev helt rød. Jeg tror, jeg var så heldig at holde mig lidt fri af det, men jeg var jo nødt til at give et klask.

Der var dog regler. Når du fik øretæver, og du først lå ned, havde du tabt. Hvis nogen så sparkede til dig, ville de andre gribe ind og gennembanke vedkommende, for det var fejlt!

Kom i realen

Jeg ville gerne fortsætte i skolen. Det var der andre, der også ville, men ikke fik lov til. Jeg ved ikke, hvorfor det lykkedes for mig, for jeg var stille i skolen og slet ikke én, der brillerede.

Jeg husker, at jeg skulle rejse til Fredensborg og tale med en kommunalpolitiker og en, som jeg tror var sagsbehandler, for at få lov til at fortsætte i realen og blive boende på børnehjemmet i stedet for at blive sendt ud efter 7. klasse som de andre. Og det lykkedes. Det var guld værd,

og jeg var svineheldig med den klasse, jeg kom i – vi mødes stadig hvert år, der kom et netværk og et sammenhold.

På børnehjemmet er de andre i 7. klasse gået ud, så nu er jeg den ældste. Jeg er fysisk større og har fået mere skolegang, så jeg kommer helt op i toppen af hierarkiet. Jeg har også kærester blandt pigerne.

Men når jeg så er i skoleklassen, har jeg ikke helt samme position. De andre elever kommer fra velstillede familier, og når jeg er hjemme hos kammerater, har jeg oplevet forældre være nervøse for sølvstøjet, fordi jeg kom fra børnehjemmet.

Tidligt voksen

Jeg er færdig med realen, da jeg er 17. Så er det også slut med at bo på børnehjemmet. Og jeg ved ikke, hvad jeg skal. Hvor skal jeg bo? Det er et kæmpe hul, jeg står midt i. Jeg blev tilbudt en læreplads i Vejle som elektriker, men jeg kunne ikke overskue at bo på et værelse og ikke have penge nok til mad og tøj.

Så hvor kan man få fri kost og logi, tænker jeg? I militæret. Så dér søger jeg ind som rekrut, og efter de første 4-6 måneders værnepligt er jeg i

mellemtiden fyldt 18 og kommer på sergentskole i Ringsted.

Efter et halvt års uddannelse sender de mig tilbage til Skive, og jeg overvejer mine muligheder i militæret. Men uden studentereksamen er mulighederne dårlige, så jeg sparer op af min løn, til jeg har penge nok til at betale for en gymnasieskole med kost og logi, hvor man kan tage en studentereksamen på to år.

Jeg ringer og siger det til Fredensborg kommune. Det var de glade for at høre. Og så vil de betale mit ophold på nær bøger og lommepenge! Hver gang, jeg er i Fredensborg, får jeg stadig lyst til at kysse den borgmester...

Den svære overgang

Mens jeg stadig boede på børnehjemmet, kom der ind i mellem nogle af de store drenge og piger, som søgte tilbage, fordi de ikke trivedes, efter de havde forladt stedet. De opsøgte os andre børn, og vi havde huler i skoven, de kunne bo i. Hulerne var foret med aviser i den kolde tid, og vi stjal mad til dem i køkkenet. Så der var et sammenhold, men det var også barsk.

Når du kommer ud som ung, står du

der alene: Hvor holder du jul? Fødselsdag? Du sidder måske på et lærlingehjem og det eneste, du kan, er at gå ud og få nogle øl.

Det, der reddede mig, var også, at jeg var kærester med en pige fra børnehjemmet. Hun fik en læreplads og et værelse. Vi hjalp og støttede hinanden, og når jeg var hjemme fra kasernen, kunne jeg bo hos hende. Andre fra børnehjemmet havde slet ingen. Vi havde hinanden. Vi blev gift og fik to børn, senere blev vi dog skilt.

Blandt de andre tror jeg, at jeg kan nævne 6-8 stykker, der ikke er blevet kriminelle. Det er ikke mange ud af den kæmpe gruppe. Mange er endt i alkoholmisbrug eller stoffer.

En anden klassiker er, at du bliver nittedreng, får en lærlingeløn, køber en motorcykel og kører dig selv ihjel. En fik hyre på et skib, og vi hørte at han var faldet overbord, og ingen havde samlet ham op.

"Jeg synes, det er gået okay"

Efter gymnasiet kom jeg på lærerseminariet i Jelling i 4 år og arbejdede som lærer i en årrække.

Jeg har også udført politisk arbejde i Danmarks Lærerforening, og var bl.a.

næstformand i kredsen og formand for pædagogisk udviklingsforum i Østjylland med 11.000 lærere. Det indebar mange møder og lange dagsrejser til København og passede ikke så godt til et liv med kone og små børn.

På et tidspunkt startede jeg et it-firma med en ven. Det er solgt nu, hvor jeg er gået på pension.

Så var det nemmere at være skoleinspektør de sidste 8-10 år, det var en ren fornøjelse. Så jeg synes, det er gået okay.

Jeg har været gift to gange, har to hold børn og flere børnebørn. Jeg har et godt forhold til mine børn, men måske ikke et nært forhold. Jeg er måske lidt kold, vil min familie sige.

Det var nemt nok at blive far, men at få et nært forhold til mine børn, det kniber lidt. Hvis du spørger dem, vil de nok sige: "Han er der og sørger for økonomi og tøj"... Men jeg har altid arbejdet meget, og jeg kom ikke for at se dem optræde eller spille bold og den slags.

Jeg har talt meget med min kone om det. Og med især min yngste datter. Hun ville også gerne spørge ind, da hun fandt ud af det med børne-

hjemmet.

Men de helt tætte, nære forhold... det prøver jeg at gøre godt med mine børnebørn.

Har aldrig fortalt om det før nu

Indtil jeg blev pensioneret, har jeg holdt det hemmeligt, at jeg voksede op på et børnehjem. Hvorfor? Fordi jeg er stensikker på, at jeg ikke var blevet skoleinspektør, censor, tillidsrepræsentant for mine kolleger, klasselærer og faglig leder, hvis de havde vidst det. Husk på, det var et lille samfund. Jeg tror ikke, forældrene ville have ønsket, at deres barn skulle undervises af en børnehjemsunge.

Mine kolleger vidste det heller ikke. Jeg tror virkelig ikke, jeg ville have fået den samme frihed som lærer. Og jeg har virkelig elsket at være lærer! Som for eksempel når jeg havde 10. klasse, og vi i en uge overtog hele skolen med et projekt, som vi også brugte til at samle penge ind til fantastiske rejser, jeg har været på med eleverne. Kunne der opstå mistanke om, at alt ikke gik rigtigt for sig med pengene?

Ville det stadig være det samme i dag? Lidt, ja. Hvis du skal ansætte en ny medarbejder og kan vælge

mellem flere, tror jeg ikke, du ville vælge den, der kommer fra en institution. Der kan jo være noget med kriminalitet.

Nu er jeg næsten urørlig. De kan jo ikke fyre mig, vel? Og jeg synes, jeg bør dele mine erfaringer, derfor fortæller jeg min historie nu.

Men jeg snakker stadig ikke om det i sejlklubben, hvor jeg har meget med unge at gøre. Der hænger et stempel. Du ville ikke have den samme tillid. Det kunne jeg være bange for.

Kunne det ske i dag?

Mit gamle børnehjem ligger der stadig, nu hedder det Børne-og Ungecenter Vejle Fjord.

De holder en årlig elevdag. Også for de tidligere anbragte fra skolehjemmet og børnehjemmet. Men de vil bare sidde og kæve bajere.

De, der er 10-15 år yngre end mig, er det – fornemmer jeg – gået endnu dårligere end mine jævnaldrende. Man græmmes dog især, når man ser de 20-årige tidligere elever og anbragte – sunde, fornuftige og intelligente unge mennesker, men de fleste er på offentlig forsørgelse, og det går dem skidt på alle måder.

Ganske ligesom dengang.

Så ja, det kan sagtens foregå i dag. Der er mange ting, der kan sammenlignes. Der er stadig alt for mange, der ikke får hjælp til overgangen til et voksenliv. Man må ikke slippe dem efter skolen, der skal være noget, der minder om en familie. Det nytter ikke med en sagsbehandler i kommunen, som skifter hele tiden, og den ene ved ikke, hvad den anden har sagt. Det fungerer ikke, det giver bare utryghed. Og det duer ikke at den unge skal sidde alene på et værelse.

Det eneste, der hjælper, er den menneskelige relation.

Skolen er vigtig

Der er stadig intern skole for de fleste på Børne- og Ungecenter Vejle Fjord, og det er efter min mening uheldigt.

Efter min mening skal skolen være for alle børn, og anbragte børn bør gå i den almindelige skole. Fordi på den interne skole, institutionsskolen, er der ingen, der løfter det faglige op på det høje niveau. I folkeskolen er der altid et par dygtige piger, der går op i det, som læser bøger og løfter diskussionen. I den interne skole, hvor børnene i forvejen har det svært, er

der for mange, der er ligeglade, og bare vil ud og spille fodbold. Du får ikke det høje niveau med.

Som inspektør for en mindre skole havde jeg nogle elever, der gik på specialskole, og kostede 6-700.000 om året. Kunne de i alt 4-5 mio. ikke bruges på en anden måde, så skolen selv kunne ansætte specialister, men børnene kunne blive sammen med deres kammerater? Selvfølgelig er der en grænse, men meget kan godt lade sig gøre. Desværre oplever jeg, at folkeskolen er blevet udsultet disse år.

I forhold til de udsatte børn mener jeg, at klasselæreren burde have en langt større rolle. Han eller hun burde have lige så store beføjelser som sagsbehandler og skolepsykolog. Jeg har siddet til netværksmøder med 10-11 deltagere, men det hele foregår for langt væk fra barnet. For at komme tættere på barnet, bør man give klasselæreren magten og ressourcerne. Den gode klasselærer, der har hjerte og engagement og vil barnet, bør være ankerperson og have magt over ressourcerne.

Det store billede

Når jeg ser det store billede, er jeg glad for, at jeg kom på det børne-

hjem. Også selv om jeg måtte starte helt fra bunden og kæmpe mig op i hierarkiet. Og der under overfladen af kontrol og pænt tøj i virkeligheden herskede kaos indadtil.

For min mor var helt ude af stand til at tage sig af mig, og den øvrige familie fik jeg først kontakt til igen omkring år 2000. Nu har jeg 3-4 fætre og kusiner, som jeg har et godt forhold til. En af de tanter, jeg havde boet kortvarigt hos som lille, viste sig selv at være datter af en moster, som ikke kunne passe hende, så hun kom på en gård på Langeland. Hun blev ved med at tale om, at dengang, det gik galt for mig, skulle de have taget sig af mig. Men så var jeg måske også blevet sendt til Langeland, og det havde ikke været godt.

Børnehjemmet sørgede bl.a. for en fin konfirmation, hvor vi fik nyt tøj og blev fotograferet. Det kan jeg se på de billeder, jeg har gemt. Jeg havde dog aldrig kammerater med på besøg, dér, selv om jeg ofte kom hjemme hos deres familier. Og den store fællesrejse til Italien efter eksamen fra realskolen, den kunne jeg ikke komme med til, det var der ikke penge til.

Børn er gode til at skjule mange ting. De beskytter forældrene. Jeg drømte længe om at købe et lille hus, hvor

min mor kunne bo og have det godt. Det vendte senere, hvor jeg mistede stadig mere for hende.

Kan jeg have været heldig og været født mere robust end mange af de andre? Jeg tror ikke på, at man er udstyret med den slags, fra man ligger i vuggen. Men jeg tror på, at den første tid er vigtig, og at det giver en vis robusthed, at du bliver elsket. Jeg har nogle erindringsglimt af, at nogen kommer og går tur med mig i klapvognen, og at jeg bliver sendt ned til købmanden af min far for at hente cigaretter, men han følger efter og holder øje med mig hele vejen.

Så når jeg ser tilbage, så var den første store del af mit liv – måske en tredjedel af livet – en ødelagt tid. Og alligevel vil mange mene, at jeg har været heldig.